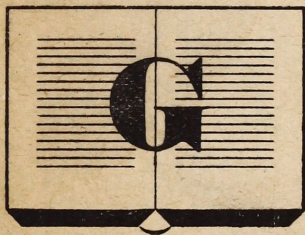

Robur. Jörök. Jörök. 1683
Ar. a. Jörök. nem. Nem. Jörök.
S. K. T. 504

RM 1.8° 853

Koloni Tivöl Jstván 656.

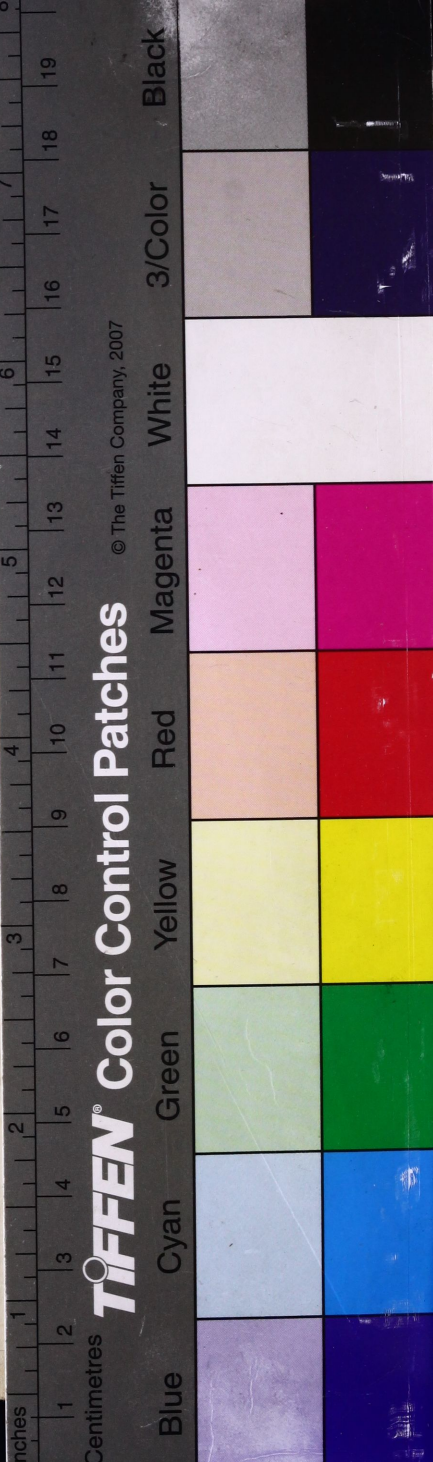
Ez és a Museum példány
között levő különbség homai
van?

Az Erd Museumban nem ezen, hanem
az első kiadás van meg, melyen Nyomtat
tatos Colowarar Abrogé György által
s. a. (1630) 4r. A-B = 13 folian
levél.

Ezen kiadás 1655. - nyomtatási
hely bizonyosan Loire.

Megvan: M. neme. Muz és best. ref. coll. Tivöl
(megvolt Nagy Jstván Leirében is).

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and mirroring.]

Centimetres **TIFFEN** Color Control Patches © The Tiffen Company, 2007

A Z

ASZSZONYI-NEMNEK
NEMESSEGE-
RŐL. MELTOSA-
GAROLÉSDITSI.

RETIRÓLVALO

Rythmusok.

Az Tekőzlo Fiu Historiája notájára.

Syr. Cap: 36. v. 26. & 27.

*Az ki jó Aszszonnyal bir, örökséget kezd birni, hozzája ha-
sonló segit sege vagyon, es nyugalom oszlopa.*

Ismét:

*Az hol Sövény nincs, el tekőzoltatik az örökség: es az hol
Aszszonny nincs, foházkodik az Szükölködő.*

Konwijn

1878. III. 24.

Nyomtatott 16 sz. esztendőben.

M. Kolosi F. v. k. j. v. k.

SSSSSSCO

1655. Lőce

Robert Todd Martin

It is a Museum
which has nothing
new!

the old Museum has now been
at the same place and under the
same management since 1860
i.e. (1860) it is - 10 years
old.

From 1860 to 1862 - 1863
help towards the
Museum. It has been in the
(English) paper since 1860

A Z

ASZSZONYI-NEMNEK
NEMESSEGE-
RŐL, MELTOSA-
GAROLÉSDITSI.

RETIRÓLVALO

Rythmusok.

Az Tekőzlo Fiu Historiája notájára.

Syr. Cap: 36. v. 26. & 27.

*Az ki jó Aszszonnyal bir, örökséget kezd birni, hozzája ha-
sonló segit sege vagyon, es nyúgodalom oszlopa.*

Ismét:

*Az hol Sövény nincs, el tekőzoltatik az örökség: es az hol
Aszszonny nincs, fohászkodik az Székőködő.*

Konwiza

1878. III. 24.

Nyomtatott 16 sz. esztendőben.

M. Kolosi Főnök

SSSSSSCO

1655. Lőce.

AD VATEM ET LECTO-
REM AUTOR

KI Versíró Poéta vagy.
Ditsirésre kedved is nagy,
Bár Férfiúnak jó hírtadgy,
De jó Afzszonyt hátra ne hadgy.
Adámnak ditsireti már,
Szinte elég s' többet nem var,
Afzszonyt ditsirni tsak nem kár,
Isten tőrvényében ki jár.
Kinek ditsiretit meg-ládd,
Ha ez Verset olvassa szád,
Vigyáz Eva serege rád,
Mikor olvasod jó szótád.
Gyakran ez kis Eneket mond,
Evának kedvét reád vond,
Ditsireti fonalát fond,
Ellene szólni oh ki gond.

AZ ASSZONTI-NEMNEK

NEMESSEGERŐL, MELTOSAGAROL ES DITSI- retiről való ENEK.

AZ Menyec és az Földnek formáló Istene, az terem-
tett dolgoknak bölts gondviselője, minden-fele ál-
latnak kegyes éltetője, szépen minden művének jól
elrendelője.

Az embert szent képére mikoron formálá, Fér-
fiuvá s' Asszonyrá teremté alkotá, mind kettő örökös és bölts
lélekkel ruházá, hatalmas méltosaggal meg ajándékozá, *Ge-
nes. 1. v. 27.*

Edgyaránt mindenikbe eszes elmét ada, szollásra való erő-
hatalmason oltá, Vadon, Halon, Madaron lenne birodalma,
mind férfinak s' asszonyoknak Isten parantsollja.

Eörök boldogságát is edgyaránt igirte, az Isten mind ket-
tőnek kegyessen rendelte, Mints Nemnek választása színének e-
lőtte, ki jámborul él lészen bő jutalma érte. *1. Pet. 3. v. 7.*

Erre nézve edgyik is másiknál nem nagyobb, Férfit az asz-
szonynál nemis méltosagosb, értelme és elméje edgyiknek sem
okosb, sok dolgokban de asszony férfinál boldogb.

Melly dolog igazságát nem Logicus vallya, sem az tsalárd
Sofista hidgyed nem állattya, ki az embert tsak hamar álnokul
meg-tsallya, ha magára nem vigyáz hálójába hajtja.

Hanem jó Authorok bölts eszes írási, kik az jó asszonyok-
nak voltak Patronusi, azoknak helyes fontos igaz ratioi, szent
írásnak világos tiszta bizonyfagi.

Ezt adgyák mi előnkben meg is bizonyittják, asszonyt
méltosagosbna Férfinál vallyák, némely okokra nézve s' bol-
dogbnak kiáltják, én is im erről szollok minden fülek hallják.

Követve szollok penig minden meg-botsáson, igaz mon-

donak engem ez dologban vallyon, hazug hizelkedőnek ne
pronunciálljon, olvassa meg beszédem; az után ugy szollyon.

Mert az jó aszszonyoknak sem fizetések, én ezért nem
kévánom sem dicsireteteket; hanem mint gonoszoknak meg fed-
dem vértkeket, akképpen meg dicsírem jóknak életeket.

Hallom sok emberekről miként rágalmazták, nem csak
az rossz aszszonyt de az jót is gyalázzák, mindent ellene szól-
nak embernek sem mondgyák, meg érdemlett jóságát rútul el-
tagadgyák.

Ezértvén szedegettem edgy néhány ratiót, ám szinte hu-
szonkettőt kikkelláldom az jót, a rosszról felrőtött célon ne sa-
porítsak szót, ki tellyes életében nem tselekedett jót.

Mindazáltal ha mi rész ő rá is eshetnék, ez commendatio-
ban ottan igyekezzék, jóvá lenni az rosszbol sziből szándéko-
zék, az Istenes életre hogy menybe férkezzék.

Commendantur Mulieris Argumentis sumptis. 1. A Nomine.

Először azért szómat kezdem az nevéről, első aszszony-
állatnak neve jedzéséről; mert Evának mondatik mint az Irás
erről, jó bizonyfagort téfszen ez három bőlőrül: *EVA*.

Az Eva annyit téfszen mint élőnek anyja, vagy ő maga
az élet melly az embert tartja, férfi nevét az Irás Ádámnak nak
kiáltja, és az földnek verhenyes agyagának mondgya.

Gondold meg, mennyivel jobb az élet az földnél, annyi-
val méltóságosb jó aszszony férjénél; mert emberi nemzetnek
Isten az életnél, nem adhatott nagyobbbat az okos Lélek nél.

Az föld pedig csak néma nints érzékenysége; magában szá-
raz sovány nintsen nedvessége, és ha nem öntözi hasadoz az
színe, és ha nem miveltetik nem léfszen gyümölitse.

Férfi is aszszony nélkül sovány haszonralan, és nagy sok
dolgaiban oh ki boldogtalan, dicsíretes dolgokra igen alkot-
matlan, aszszony véle nem lévén bánattya fogyatlan.

De nem csak az Nevéről aszszony dicsírtetik, hanem több
dolgokrol is ő commendáltatik, Istennek leg-utolsó művének
mondatik, mert meny föld teremtetése rajta végezterik.

2. *A sine Creationis.*

Holott azért urollo teremtet állattya, aszszony nyilván Istennek főbb-szebb alkotmánya, mert mi holt az formálá meg-szúnék munkája, aszszony lón teremtelnek vége és summája.

Eőt Isten ez világnak ékes udvarában, minden módon elkészült friss palotájában, bé-vivé mint Királynét az szép Regiában, minden állatot vetvén néki birtokában.

Aszszonyt Paraditsomban igen Nemes helyen, Formálá az Ur Isten szép és kics kertben, ahol mindgyárt lehet nagy gyönyörűségben, miként boldog Királyné örömben bőségben.

3. *Alloco creationis.*

Paraditsomon kívül Férfi formáltaték, mezőben több állattal edgvürt teremteték, Paraditsomban osztán által vitetteték, azért hogy oldalából aszszony formaltatnék.

Paraditsom mennyivel az több kerteknél szebb, az ő gyümölcs-fáival leg gyönyörűsebb, így aszszony-is férjénél sok dologban ékebb, szép gyümölcsözésével hasznosb tekintetelb.

4. *A materia ex qua.*

Ha peniglen tekintünk az materiára, melyből Isten az aszszonyt nagy böltsen alkotta, lásd ugy is az férfiat ha meg nem halladgya, tiszta és nemes lévén az materiája.

Férfiat az Ur Isten a földből teremte, annak néma sárából agyagból építte, de aszszonyt az eleven férfiuból vévé, tiszta telkes állatnak tsontyából készíté.

5. *A causa efficiente.*

Es ezért az férfiu természet munkája, aszszony penig az Urnak keze alkotmánya, ő rajta is meg tette Isten ábrázattya szépségnek tiszta ságnak ékes ajándéka.

6. *A pulcritudine.*

Ez drágalatos jobban sokkal nagyobb részt vő, sok aszszony férfiunál és természetből, mert gyönyörű színt Isten ortzájára öntött, hogy szép és ékebb legyen minden állatok közt.

Kinck az ő járása mértékletes ékes, az maga viselése oh ki

tekintetes! mozdulása állása testének tettetes, jó aszszonynak
ő dolga mindekben helyes.

Minden ajándék felett való ajándéka, Istennek az aszszon-
nyon az kedves szép ortza, melyre minden szemeit örömmel
fordította, melyről az szent Irás is bizonyosságát adgya.

Embernek Leányinak gyönyörű szépséget, az Istennek fiait
láták ékeségét, mindgyarást meg-kedvellték s' ki ki feleségét,
azok között választá életének felét.

Ez dolgot szent Moyses Gencsiben írja, mellynek hatod
részében szépen be-foglallja, Viz. Őzön előtt való dolognak ki-
áltja, teremtésnek utánna hamar lőtt azt mondgya.

Sára aszszony szépségét ajánlja az Irás, hogy az föld Leá-
nyi között nem találtatott más, olyan gyönyörűséges ékes mint
egy Pallás, Abrahámon Istentől mert ő volt nagy áldás. *Gen. 12.*

Rebekának szépségét Eliázár látá, az Urának Izsáknak
mindgyarást jóvállá, alattomban magában rola ő ezt mondá:
Ez az kit rendelt Isten uramnak társává. *Gen. 24.*

Az gonosz és esztelen Nábál felesége, vala az Abigail kinek
ékesége, minden felé ki-terjedt gyönyörű szépsége, Dávidhoz
meg-mutatott nagy szép embersége. *1. Reg. 25.*

Ez Urának meg-tartá haláltól életét, meg-oltalmazá an-
nak kintsét és mindenét, az pusztában bújdosó Dávidtól ő fér-
jét, szépségével meg-mentés' el-fedezé vérkét.

Három féle az szépség melly Abigailban, éppen meg-ta-
láltatott ez jeles aszszonyban, Lelkében éizes okos teste szép ál-
lasban, nyájasság beszédében kedvesseg szovában.

Ez nemcs joságokért Dávid az ortzáját, aszszonynak meg-
tisztelék egyes ábrázattját, Nabalnak az férjének meg-értvén
halálát, feleségül el-vővé s' tartá mint sajáttyát.

Bersabének szépségén igen kapa Dávid, mert szép és gyö-
nyörű volt bizonyoson elhidd, az Ura holta után ő vé lőn éppen
mind, melyről az Sz. Bibliát hátorfaggal fel-nyisd. *2. Reg. 11.*

Vastit, Hestert az Irás hires Kiralynékat, ajánlja és ditsiri
mint szép aszszonyokat, azoknak hires nemes gyenge ortzájo-
kat, commendállja gyönyörű szép ábrázattokat. *Hef. 1.*

Judit aszfszony szépségét az Ur Öregbűné, annyira hog' minden őt tsudálkozva nézné. Susánnát az két Biro igen megked-
vellé, hogy szép gvenge ortzáját álmé kodva nézé. *Jud 8. Dā 13.*

Szent Jób három leányi gyönyörűk valának, kik neki sok
próbái után adarának, kiknél szebbek ez földön nem találta-
nak, Charires aszfszonyoknál ékebbek valának.

Mojse-is Sido népnek ilyen Törvényt ada, hogy mikor
ellenségiellen mégyen harizra, és azokat az Isten kezébe adan-
gya, azoknak szép aszfszonyit feleségül hozza. *Deut. 31.*

Mind ezek és hasonló példák erőstetik, hogy mind Isten s
emberek előtt tiszteltetik, aszfszonyoknak szépsége nagyra bő-
rsültetik, mindenféle rendektől kedvesnek tartatik.

7. *A corporis habitibus.*

Az embernek fővebb és méltóságosb tagja, az feje az szép
égre emelt ábrázattya, ez mutattya az Isten szeretetét rajta, ez
őtet az barmoktól szépen meg-választja.

Soknak férfiak közöttül fejek meg kopaszul, arról az haj le-
hulván homlokok meg-rutul, aszfszonynak az természet adta
ajándékul, egészen hogy az haja ő neki el nem hul.

Férfiak szép ortzáját az szőr meg rutittya, Pelyhes Szakál
és hosszú bajusz bé-borittya, soknak orrát homlokát ember a-
llig látva, természet az férfiat annyira tsufollja.

Eft letmennyi gondgya a' szakállal vagyon, Mihelt fel kél
fűsűje keze vagyon azon, Répi húzza hogy toll gaz rajta ne ma-
radgyon, Templomba s'piar felé tisztán hogy induljon.

Borbélynak mennyit fizet a' fő mosatásért, megnevelt sza-
kállának tisztogarálért, ha mind azt compulálna iszonyodnék
azért, sapolodnék az sok és számtalan költségért.

Külömben vagyon dolga az aszfizonyi-állatnak, mert szép
fejér ortzáji tisztán megmaradnak, szőrőktől és pelyhektől meg-
is nem rutulnak, aszfizonyok azok miatt semmit nem busulnak.

8. *A mundicie.*

Tisztasága aszfizonynak ebből is ki rettrzik, hogy midőn
egyszer vízben szépen meg-feredik, az után valahányszor tiszta
vízben mosdik, az víz kezelt után meg nem motskodik.

Az fer-

Az férfiú peniglen bár gyakran feredgyék, akar melly tisztá vizben újólég meg mosdgyék, vizet fel-háborittya hogy felzavarodgyék, keze mosása után bé is szennyezödgyék.

9. *Aprocreatione prolis.*

Aszszonynak főveb tisztí méhében fogadni, az fogadott magzatot hiven oltalmazni, ezért is szoktak többen hasonlóká lenni, az annyokhoz az kiknek méhekből jöttek ki.

Innét esik gyakorta annya ha goromba, fia vagy leánya is lesz néki ostoba, ha penig vagy on annak eszes okossága, résztes léssen fia is ez szép ajándékba.

Ellenbe ha az atyák eszesek és böltsek, gyakorta ő gyermekek lésszenek esztelenek, ha peniglen esz nélkül azok szükölködnek, csak annya légyen eszes bölt magzatok lésszenek.

Azért szeretik inkább anyák gyermekeket, mert tudgvák és isméri mint saját véreket, értik azokban lenni nekik több részeket, hogy sem mint az atyáknak mert ők szülték őket.

Gyermekek is ez okon kedvellik annyokat, leg nagyobb indulattal hogy sem az atyákat, az természet tanittya hogy sok fájdalmokat, szenvedtek ő érettek méhekben kinokat.

Lac Muliebre.

Az természet aszszonyra ebben is vigyázot, hogy hatható bőséges tejet néki adott, mellyel nem csak magzatját táplállyá kír hozott, de sok betegeknék is adhat orvosságot.

Valerius egy iffiú köz aszszonyról írja, hogy tömlőrtben az annya éhel meg ne halna, mivel nem vala szabad ételt bé adnia, annyát aszszony tejével ritokban táplálta. *Lib. 3. c. 4.*

Kinek ő kegyességét látván híres Roma, sőtét tömlőrtből annyát ki szabadítottá, mindeniknek bőséges prębendáját adta, tömlőrtből kegyességnek Templomát rakata.

10. *Apietate.*

Melly kegyességre aszszony hajlandó és készebb, férfiúnál mindenkor könyörületesebb, beteg mellett forgodni vigyázni serényeb, vigasztalo beszéde az méznél is édesb,

11. *A medendi peritia.*

Melly aszszonyon Istennek áldása s' jó kedve, és bőségesen reáki. Őnt őtt kegyelme, hogy sok nyavalyásoknak orvos annak keze, sok tudós Doctoroknál többet tud egy Szüle.

Az hol nints aszszony állat mint Salamon mondgya, ott nyeg az szegény beteg nints ki vigasztallya, feje ally át tsendeszen fellyeb magasztallya, nints ki falat jó étket nyavalyásnak nyújtja. *Eccles. 36. v. 27.*

Aszszonyok emlőjéről Orvosok azt írják; Véneknek hűlt mellyekre ha alkalmaztattyak, éltetető melegségét azzal felindíttják, nevelik. Öregbirik egésségre hozzák.

Példa erre szent David kinek vén korába, szolgai keresz- nek leányt Judeaba, Sunami Abiságot ki igen szép vala, Királyt gyengeteftével melegíti vala. *3. Reg. 1. v. 3. 4.*

12. *Abeloquentia.*

Szollok immár Istennek szép ajándékáról, az szóról és beszédről mely az több állattól, szépen meg. választ minket vadtól és madártól, melly mélrán ditsírtetik régi Poétaktól.

Egy azok között az szót szinte ugy bőtsülli, mint halharat- laniságot olly nagyra itéli, Hesodius embernek főb kintsévé té- szí, ez üstnél és aranyból drágábbnak intézi.

Ez kedves ajándékba aszszony férfinál, sokkal inkább ré- szesült beszédében annál, mert bőveb és ékefőbb szavu az uránál, szépen folyó beszéde hathatob sokaknál.

Bizony mennyi emberek ez világon vannak, voltak és ez után is naponként származnak, annyoktól dajkájoktól szólnia tanulnak, aszszony munkája által ez szép jóhoz jutnak.

Ebben is az természet valóban kedvezett, és meg mara- dá sokra aszszonyoknak nézett, hogy némát ő közöttök ember ritkán lelhet, halgató gondolkodo köztök el nem éthet.

Semmi Musikás nem ér aszszonynak szovával, zengedező gyönyörű vékony norájával, és annak az hallásra méltó szép hangjával, kedves éneklésével és dudolásával.

Szép dolog meg. halladni azzal az férfiat, mellyért kissébb embernél minden féle állat, az szoval meg. előzi férfit aszszony-

állat, mellyel ember oktalán barmokat meg hallad.

Szállok az Ur Istennek testi áldására, mellyet elsőben hinte atyánkra Adamra, kétség nélkül Evaért indult Isten arra, az kit mig nem formála Adamra nem monda. *Gen. 1. v. 28.*

13. *A causa finali & benedictione Dei.*

Ide néz Salamonnak tanubizonyfaga, az példabeszédekben meg hagyott mondása, az ki jó aszszonyt talál léfzen sok jószága, mert Urul vagyon annak bőséges áldása. *Prov. 18.*

Nem hasonlítottathatik semmi az emberhez, kinek van szerentsége az jó feleséghez, mert az mint a' bölts Syrak régen szólott ehez, minden kedveség felett való kedveslég ez. *Ecc. 20.*

Férje ditsőffégének az jó aszszonyt hija, bölts Salamon és Szent Pál azon bizonyította, mi légyen ez ditsőffég hogy ha ki nem tudgya, annak az ő mi voltár ilyen képpen hallja: *Prov. 12. 1. Corinth. 11.*

Gloria descriptio.

Bánatnak sok munkának örvendetes vége, kívánt nyugalomnak tökélet öröme, ditsőffégnek mondatik; mert ezekben szíve, az embernek meg-nyugott s' meg-elégűtt véle.

Az jó aszszony férfinak ilyen ditsőffége, mert azzal ép és egész az ő embersége, abban vagyon ő neki boldogsága dísz; az minden nyugalma kedve tsendesége.

Ezért várja fejére Istennek áldását, minden ő dolgaiban első mozdulását, várja ő jószágának meg-fzaporodását, mert kívántága szerint meg-találta társat. *Psal. 127.*

Mélto az jó férfinak az illyent szeretni, és első menetire sérényen vigyázni, térdénálva Istennek szűkség imádkozni, ez illyennek éltejért sziből könyörgeni.

14. *A factis fortitudine & prudentia.*

Mit mondgyak aszszonyoknak ő erősségekről, a' férfiakon való nagy győzelmekről, sok dolgokban meg-probált eszeselméjeokről, eszesek ezekbe is, az irás szól erről.

Vallyon férfiak között ki volt méltóságosb, Adamnál? avagy eszesb nemeseb méltóságosb? minden féle dolgokra sérényb

rényb alkalmatosb? meg-győzvéen Eva anyánk nálánál lőte-
kosb? *Gen. 2.* X

Samsonnál leg erősebb ez világon nem volt, Eliféusok vé-
re ki miatt gyakran folyt. Felesége ő néki mind addig s' addig
szolt, hogy meg győzvéen Gázaban rá szakadott az bolt. *Jud. 14*

Bersabénak szépsége Davidot meg-győzé, Salamonnak
bőls fejét aszszony meg-szédité, az nagy tűrhető Jobot Sátán,
meg nem ejté, felesége beszéde átokra ingerlé. X

Ki volt áhitarosb Péternél az hitben, az Ur Christushoz
valo buzgó szeretetben? tsak egy gvengé leányzo de meg-győ-
zé ebben, meg-tagadván Mesterét első félelemben. *Luc. 22.* X

Volté bőltsebb hatalmasb valaki világon, az Ur Jesus Chri-
stusnál? ki fok nyomorulton, könyörült; győzedelmet vévén,
az Sátánon, hogy birodalma alol mindent szabaditsón.

Még-is az Kanabéli aszszony őt meg-hajrá, erős ratioival
mind addig untatá, míg nem annak leányát szépen meg-gyo-
gyirá, őrdög hatalma alol ki is szabaditá. *Matth. 15.* X

Romai nevezetes és nagy Ecclesiát, heredik Janos Pápa el-
rejtén aszszonyfagát, eszefféggel tettét vén ő férfusagát, tsoda-
képpen meg-győzé lásd Historiajár. *Platina de Johanne 7.*

Szép Rakel ditsirtetik hogy atya Bálványit, mesterséggel
el-réjte faragot képeit, rájok ül vén tettété aszszony természetit,
meg-jádzortarván Labánt el-dugá lstenit. *Gen. 31.*

Rebeka eszeffégét az irás ajánlya, hogy Isakkal az áldást Ja-
kobra mondattya, maga Esau vala első szülött fia, és fő-képpen
az áldás őt illeti vala. *Gen. 27.*

Hogy Jeriko Városát Josue kimlete, abban Sido kimeke-
Raab aszszony el-rejté, azoknak keresőit eszeffen el-inté, melly
tselekedetivel igazságát lelé. *Jos. 2. v. 6.* X

Ki mene eleiben Jahel Siferának, bé hívá Sotorában s'mint
szomjuhozónak, viz helyén tejet ada innya ez Hadnagynak, Pa-
lástyával bé-fődvén alunni hágy annak. *Jud. 4. v. 18.*

Azonközbe tsak titkon Satorba bé menvén, Satornak he-
gyes szegze bal kezében lévén, egy nagy vastag pőrőlyt is job ke-
zében vévén, meg-őlé, az vas szegcet vak szemében yervén.

Sifara Jahel aszszony gondviselésére, bizta vala ő magát hű
örizetire, de még-is hogy meg-őlé ditsírtetik érte, és áldotnak
mondatik népek közepetre.

Olvasd meg Judit aszszony szép Historiáját, abban Holo-
ferneshez lőtt oratioját, hazája mellett való hű forgolodását, hi-
res és nevezetes vitéz bátorságát. *Jud. 11.*

Gyönyörű meleg édes beszélgetéssel, Assyria Hadnagyát
bölcs elzeűgével, meg-ejté fejét vévén maga fegy verével, Bé-
tuliába menvén éjel az fejével.

Mellyért őtet az irás nagyon magasztallja, Sido Papok és
az nép ditsíri és áldgya, hogy hizekedéssel Hadnagyot meg-
tsalta, maga veszedelmére őtet tanátsolta.

15. Ab innocentia.

Továbbá aszszonyoknak az ő méltóságok, ártatlan életék-
ből tettzik meg-jóságok, mert tőlők nem áradtak annyi gonof-
ságok, férfiaktól érettek leg-több hamisságok.

Adám az első embertől vőnyét Istennek, által-hágá beszé-
dét szent teremőjének, az mellyért bé-zárlaték kapuja men-
nyeknek, ő miatta mindenek halálba esének. *Gen. 3.*

Mindnyájan az Adámban vétkezünk ez napig, ő miatta
nyomorgunk tellyes élerünkig, ő benne halunk meg is vesző-
dünk mind fottig, Evának semmi vétke nintsen ebben eddig;
1. Cor. 15.

Mert nem aszszonytól tiltá Isten meg az almát, holott tila-
lom után teremté az Evát, hanem férfinak adá illy parantsolat-
tyát, hogy gonofznak és jónak ne illesse fáját. *Gen. 2. v. 16.*

Istentől az aszszony nem azért feddeték, hogy az meg-til-
tott fának gyümölsében évék, de hogy alkolmatosság miatta
adaték, az vétekre Adámnak és ok szolgáltatók.

Ezt penig tudatlanul aszszony tselekedé, mivel az gonof-
ördög őtet meg-kísírté, tsudálatos szépségét látván meg-kerü-
lé, teremtetett állatok közt hogy ékesbnek lelé. *Gen. 3. v. 13.*

Irigylé hogy Istennel gyakran beszéll vala, szent színének
előtte igen kedves vala, halhatatlanságot is neki igirt vala, Isten-
nek ábrázattyát ki-mutattya vala.

Az mint

Az mint Adám bé-zér lá mennyeknek kapuját, úgy Kain az Pokolnak még nyitá ajtaját, ő lőn először így gyilkos, s' igaz tagját, nagy botrályon veré Abraháttal.

Ez Adam első fia lőn jó voltában, lőn először kétséges irgalmasságában, nem hívé hogy bűn elésznek bősáratban, hanyat homlok tásztá magát kárhozatban.

Kain után az Lamek lőn két feleségű, felette igen gonosz buja természetű, Noe lőn első részeg s' bor miat jó kedvű, Kám miatt lőn ugyan ő mezitelen testű. *Gen. 4. & 9.*

Nemrod lőn e' világon leg első kegyetlen, Bálvány imádó hamis igen istentelen, férfi volt leg először parázna szemtelen, attyafiát sem hagyván el meg-fergetetlen. *Gen. 10. 8.*

Szövetseget elsőben az férfiak törték, a'gonosz ördögökkel barátsággal éltek, azok enyet sok féle tudományt fel-leltek, sok gonosz mesterségnek szerzőivé lőttek.

Tíz fiai Jakobnak férfiak valának, leg első árulóknak oktalálatának, Jofefet mert el-adák Ismaelitáknak, széllyel alá s' fel járó gonosz Kalmároknak. *Gen. 37. v. 27.*

Tsetsemő gyermekeknek gyilkosa volt első, Aegyiptusi Faraho az gonosz öldöklő, ki miatt Sido fia nem lesz vala élő, mert mindent akar vala vízben vesztetni ő. *Exod. 1. v. 16.*

Sodomát és Gomorrhát az férfiak veszték, fertelmes bujasággal ugyan el-szűllyeszték, hogy az természet ellen egymást rútol élék, az nagy szép városokat föld gyomrába ejték. *Gen. 16.*

Hogy ha az aszszonyoknak Historiát írni, szabad lőtt volna némely dolgokrol szollani, tudnának férfiakrol ok-is emlékezni, soknak gonosságról bizony ságot renni.

Kik köztött vadnak nagy sok lopók ragadozók, kegyetlenek gyilkosok tsalárdok árulók, házak gyújtogatói, hamisságot mondók, sok fele gonosságra általúrat nyitók.

Fogházban tömlőrzekben mennyi foglyok vannak, rossz tsalekedetekért békóban tartarnak, és mennyi akasztó fán s' nvárban meg-száradnak, leg, többen az férfiak száma közzül vannak.

Férfiak felől adgya az írás előnkben, hogy sok feleségek

volt nem nyugován egyben, ezt olvassuk Ábrahám s' Jakob életében, és ugyan sokak felől az régi törvényben.

Sámsonnak, Eikánának, Saulnak, Davidnak, és annak a' fiának az bölts Salamonnak, Roboamnek, Kalebnek, a' nagy Asverusnak, sok feleségi voltak több sok férfiaknak.

Némellyek azokkal is meg nem elégettek, ágyasokat de bővön tartottak mellettük, szolgálkhoz is sokan gyakorra bementek, az ő kívánságoknak így eleget tettek.

Aszszonyállatot pedig nem találsz effélett, az ki táplált volna három vagy négy férjét, inkább le-törtte volna szerelmes életét, hogy sem sokkal közlőtte volna az ő testét.

Nem szollok én itt némelly közönségesekről, az kik nem törttek vallás az keresztyén hitről, sem semmiben nem fűgnek Isten szerzésétől, az melly ez hogy jó aszszony fűgjen csak edgy férjtől.

Sokkal is mértékletesebb aszszony férfinál, magát meg tartoztatob tisztább szentebb annál, mint ezt meg olvashatod sok Authoroknál, Pogányoknál s' Istennek szent Profétainál.

16. *A continentia.*

Magát meg-tartoztato vala az két Sara, mint Abraham s' Tobias szerelmes ágyassa, szemérmes Abigail és Artemisia, Argia Polynices Thebanusnak társa.

Illyen vala Pompeus drága Juliája, Catonak eszes kedves édes Partiája, illyen vala Grakkusnak szép Cornéliája, Sulpitius Polgárnak ő Messalinája.

Pontusi Mitridatus Kiralynak az társa, illyen vala az kegyes szép Hipocratea, tőkélletes és tiszta életű Susanna, ama Romai híres pogány Lucretia.

Lentulus felesége illyen Sulpitia, az Görög Ifigmea és Klidonia, illyen vala Atlanta Krise és Kassandra, tiszta lélettél ékes Volska és Kamilla.

Készebbek voltak ezek élerek le tenni, szemérmetességekben hogy sem kárt vallani, tőkélleteségeket tisztán meg-tartani, akarták ez aszszonyok így híreket hadni.

Ez is méltóságokra vagy on aszszonyoknak, hogy ez világ-
nak három nagy tartományinak, az ő nevekről régen neveik
származtanak, mint erről az Poeták igen szépen írnak.

Asia nevezetetik Asia Nympharól, Europa Agenornak az
Éleányáról, Africa hivattatik Lybia aszszonyról, ki származott
az híres Nemes Epifusztól.

xi. A summa in maritos charitate.

Mit mondgyak aszszonyoknak ő szereteteikről, férjekhez
meg mutatott kedveskedéseikről, volt olly ki szomorú hírt hal-
ván az Férjéről, nem szánta meg-fosztani magát ez élettől.

Markus Cato leánya így tőn az Portia, ki mihelyt az Urá-
nak halálát meg hallya, keserves zokogással Brutust jajgattya,
Filippisnél kit meg-őit az ellenség kardgya.

Ki hogy fegyvert nem lelt sohul ő házában, mert feltették
az szolgák hogy magát buvában, meg őli, el-dugták volt előtte
az boltban, azért eleven szénét vőn bé az szájában.

Azt el nyelvén nagy kinnal meg hala Brutust, ő életét
le-tévé szerelmes tárfaért, emlékezeti maradt ez tselekedetért,
házaságban gyakorlott buzgó szeretetért.

Hát mit tselekedtenek amaz jó aszszonyok, Lacedemon
városban az kiknek az Urok, rómlőrzbe vettek volt hogy
lenne halálok, valami pártütésért iszonyu romlások.

Ezek az jó aszszonyok az rómlőrzbe mentek, és a rómlőrz
tartotul szabadságot kértek, hogy szollyanak csak egy szót vé-
lek az ő férjek, mivel azon étszaka lenne veszedelmek.

Bé-menvén az rómlőrzben Urokat kesergik, és azoknak
ruháit ő magokra vészik, az övéket peniglen férjek fel-öltözik,
hogy bánattyok tetteik fejeik bé fedezik.

Az után az urokat rómlőrzből ki küldik, magokat azok
helyén az foglágban verik, csak hogy azok éllyenek éltek nem-
kémélik, szabad akarattyokból férjekért le-tészik.

Nagy szeretet volt ama Dido Elyssában, hűség szemérme-
teltség ez Pogány aszszonyban, és nagy tőkéllettség minden-
dolgaiban, mellyért el-terjedt neve szerte ez világban.

Hogy szemérmeteségét éppen meg-tarthassa, férje halála után meg-oltalmazhassa, és máshoz azon kívül magát ne adhatta, egy rakás égő fára fel-hágván meg-hala.

Emlekezetre méltó az Artemisia, Kária nagy Országának gazdag Királynéja, kinek mikor az ura Mausolus meg-hala, vigasztalhatatlanul sir-kesereg vala.

Nem elégedvén véle hogy Ura testének, olly koporsót készített hideg tetemenek, világ hét tsudái közt az melly leg ékebbnek, tartatnék, miként erről Bőltsek emlekeznek.

Hanem Ura fejének az Kaponyájából, Pohárt tsinála annak meg-száradt tsontyából, s Ura porrá lőtt testét nagy buzgoságából, lassan lassan meg-ivá fottig az pohárból.

Valamennyiszor ijutt annyiszor jaj szóval, siratta kedves Urát nagy zokogásokkal, végre meg eméltetvén szüntelen bá-nattal, el-száradta meg-hala Uráért nagy búval.

Idé nézz hogy mindenkör jó aszszony Urához, kegyességekben viseli magát ő társához, bánattyát hogy ha láttya nyúl vigasztaláshoz, mellyel férje szívében nagy tsendességet hoz.

Az férfitu peniglen leg gyakortáb komor, haraggal és bosz-szúval nagy sokszor szíve forr, főképpen hogy ha fejét meg-szédíti az bor, olly előtte jó aszszony mint szél előtt az por.

18. *Acomparatús.*

Hogy ha mi ditsíretes dolgot fel-találunk, az híres férfiakban valamiket látunk, az aszszonyok felől is hasonlót olvasunk még sokkal nagyobbakat ha jól rá vigyázunk.

Ditsíri az szent Irás azért Abrahámot, hogy kész volt meg-áldozni az fiát Isaákot, ki nem ajánlya amaz jó aszszonyállatot, hét fiával szenvedett ki Mátyromságot. *Gen. 22. 16.*

Kinek tselekedetét az irás ajánlya, jók emlekezetre méltónak is mondgya, ki szerelmes gyermekét őstben forrania, láttya vala iszonyu kinnal meg-halnia. *2. Mach. 7. v. 20.*

Még-is nagy békeséggel tsendészen szenved, bizonyos reménységét Istenében veri, külön külön fiait bátor szível inti, ké-szek legyenek az kint Istenért szenvedni.

Férfit szive vala az aszszonyi testben, része lévén az igaz nemes böltsességben, fiait bátorítá nem ejté kétségben, részt vészen az jövendő fényes ditsőségben.

Mélto szép ditsiretre az Lorth Patriarcha, jövevényeket híván bé az szállására; Ha rekintünk az kegyes Sunai aszszonyra hasonló gondot viselt szent Elyseusra, *Gen. 19. v. 2. 4 Reg. 4.*

Mert külön való házat neki csináltata, hogy mikor azon elő menne ott szállana, ahol mindenkor lenne bővös pręben-dája, étele és itala rsendes nyugalma.

Isaak Patriarcha is méltán ditsírtetik, hogy magtalan tár-saért sziböl esdedzik, az Istentől magzattal menyből meg-áldá-tik, két fia Esau és Jákob születterik. *Gen. 25. v. 21.*

Nem ezt tselekedteje az Anna magáért, könyörögván I-stennek az fiu magzatért, reá tekinté az Ur esdedezéséért, neki adá Samuel meg szánván kedvéért. *1. Reg. 1. v. 13.*

Móyses az Istennek szerelmes embere, hogy éppen el ne vészne az Izrael népe, buzgó szereteriből könyörgött érette, I-stennek tsapásatol azt így meg mentette. *Exod. 32. v. 37.*

Hasonló ditsiretet érdemel az Esther, Assverus felesége az drága jó ember, Sidóknak az Királlyal ő is kegyelmet nyer-mi-atta Aman teste akasztó-fán hever.

Hogy az nagy Goliátot Sz David meg-győzé; Parityából egy kővel az homlokát lövé, Sidok gyülekezete őtet meg-di-tsiré, hogy az Isten népének szidalmát el-vévé. *1. Reg. 17.*

Nem kisebb ditsiretet érdemel az Judit, Syrusok táborára ki bátor szivet vitt, számtalan pogánysággal nem gondolván semmit, sötét éjel le-vágja az fő Generalist. *1. Reg. 13.*

Jonatás ditsírtetik hogy iffiu Davidért, vezedelemre adta magát baráttyáért, Saul-tól meg-mentette az nagy szövetségért mellyért halált kostoni nem szántak egymásért. *1. Reg. 19. v. 2.*

Ugyan Daviddal Mikol ezent tselekedte, éjel Urát abla-kon alá eresztette, ágyába egy néma kép tőkéjét rejtette, halál-tól így az férjét ő-is meg-mentette. *1. Reg. 19. v. 12.*

Ditsiretet érdemel az Geri Ethai, mert hogy David Abso-lon előtt kezdett futni, semmiképpen ő tőle el nem akart válni

mind életbe halálba edgyűt kívánt lenni. *2. Reg. 15. v. 21.*

Szinte ily ditsíretes dolgot tselekedett, Ruth aszszony az Napával és bujdosni kezdett, házát és nemzetségét s' mindent el felejtett, mindenben Noemival szépen meg-edgyczett. *Ruth. 1.*

Ditsírtetik Salamon hogy bõlts ítélrettel, parázna aszszony fiát nem es meg-ért eszszel, az haláltól meg-tartván meg-adta épséggel, az annyának az ki azt fogadta jó kedvel. *3. Reg. 3. vers. 21.*

Tekuval aszszony is ezen jót érdemli, Absolonhoz Davidot mett meg-engeszteli, bõlts beszélgetésével Királyt atra vészti, hogy életét meg hadgya fiának azt nyeri.

Az Uj Testamentum-is Zakæust ajánlya, hogy felét jó-szágának szegényeknek adta, az õzvegy aszszonyt Urunk fellyebb magasztallya, az ki két fillýért vetett az kintses ládába. *Luc. 19.*

Mindeneket ha elõ akarnék számlálni, férfinál jó aszszonyt fellyebb magasztalni, így sokáig kellene beszédemnek nyúlni, mert jó aszszonyt eléggé meg nem ditsírhetni.

Ersébet ditsírtetik ártatlanágáért, az lsten elõtt való igaz életéért, az szent Törvényben való igaz el-járásért, szent parantsolatinak tselekedetiért. *Luc. 1. v. 6.*

Eanuel leányának áhíthatósága, nyilván vagy on Annának az õ buzgósa, bõjti és kőnyörgése szorgalmatósága, Templombéli lstenes gyakor imádása. *Luc. 2. v. 37.*

Férfiak között vallyon olly hiti kinek volt mint Kánai aszszonynak az ki Urunkal szólt, kit Christus kemény szova, soha hátra nem tolt, leányának gyógyulást nyert maga bűnbe nem holt. *Matth. 15.*

Az ver folyást szenvedõ aszszonyi-állatnak, nagy aláza-tossagát hallod kit ajánlnak, az szent Evangelisták Egig magasztalnak, ki meg-gyógyult ruháját hogy érte Christusnak. *Matth 9.*

Üdvességes Davidnak poenitentiája, de sokkal Magdol-nának élet jobbítása, nagy buzgó szereteti Christushoz

volta, kenetretik illattya sok könyhullatása. *Luc. 7.*

Nyilván vagyon Márthanak szorgalmatossága, Urunk hoz meg-mutatott hű gazdálkodása, az ő kedvéjért való sok forgo-lodása, mellyért el-hittem leszén bőséges jutalma. *Luc. 10.*

Tabitha kit Dorkának más neven neveznek, Alamisnákat adott sok szűkölködőknek, és köntösöket tsinált özvegy szegényeknek, mellyért eddig meg-maradt nagy hire nevének. *Act. 9.*

Ha Férfiban valahol fogyatkozás történt, az mint hogy szokott lenni gyakran és naponként, ott sokan az aszszonyok találtanak jó hirt, mint erről az új Frigyet meg-láthadd részen-ként.

Hogy Maria Magdolna kenetét ki-önté, Christus Urunk fejére ugyan bővön tölté, ezt Judás többi közzül igen neheztel-lé, jó tétét rékozlásnak és kárnak itilé. *Matth. 19. v. 7. 8, 9.*

De kinek volt jobb ügye mint ez jó aszszonynak, mert az neve könyvében új Testamentumnak, jó dolga hirdetterik ez széles világnak, emlekezeti marad el-is nem vész annak.

Nem olvastuk írásban ezt az férfiakról, hogy szolgáltak Urunknak az ő marhájakból, de olvastuk az kegyes és hű aszszonyokrol, hogy gazdálkodtak néki az ő jószágokból. *Luc. 8.*

Nem férfi szollott Urunk mellett s fogta pártját, midőn gonosz Sidoknak szenvedte rút vádgyát, hanem egy aszszony ember fel-emelvén szavát, boldognak szerentséfnék mondta, Jesus annyát. *Luc. 11. 15.*

Nem aszszony árulá-el Christus Idvezítő, hanem az hamis Judás az igen jól tévőt, hatható beszédével mindent jora intőt, minnyájunknak Mennyeekre által utat szerzőt.

Hogy Urunk az Kereszt fát nagy fáradva vitte, az Kópaspasztó hely felé az vállán viselte, nem férfiak siratták jajgatták érette, hanem sok jó aszszonyok serege könyvezte.

Egy Apostol sem állott Kereszt-fája mellett, az egy szent János kívül kit igen kedvellett, hanem Mariák voltak az kikkel beszéltett, azok szemek láttára sok kinokat szenvedt. *Johan. 19. 25.*

Jo reggel az aszszonyok nem férfiak mentek, az ő koporsójához kik kenetet vittek, sok jeles ditsiretes dolgot rselckedtek, fel-rámadást Angyalok nékik jelentettek. *Marc. 16.*

19. *A Prophetandi & docendi peritia.*

Sokan aszszonyok közöttül Prophéták is voltak, ditsirettel Nép előtt kik világoskodtak, minden Nemzerek között nagy hirt nevet hadtak, feleletet sokaknak gonoszt vagy jót adtak.

Mojsefnek és Aronnak nénnye az Mária, az Isten népe között ilyen vala Olda, ilyen vala Debbora Anna Profétissa, Ersebet s' Filepnek négy Apostol leánya.

Az pogányok közt pedig ilyen volt Kassandra, az Trojai Priamus Királynak leánya, híresek az Papságban az Ifiginia, Diánának, Melissa Cybelének Papja.

Effeké' voltak ama' tiz híres Sybillák, mint Varro, Lactantius rolok bizonyittyák, mindnyájan az Istennek egységét állatták, ő nagyságos dolgait böltsen magyarázták.

20. *A Philosophandi, orandi, versificandi doctrina.*

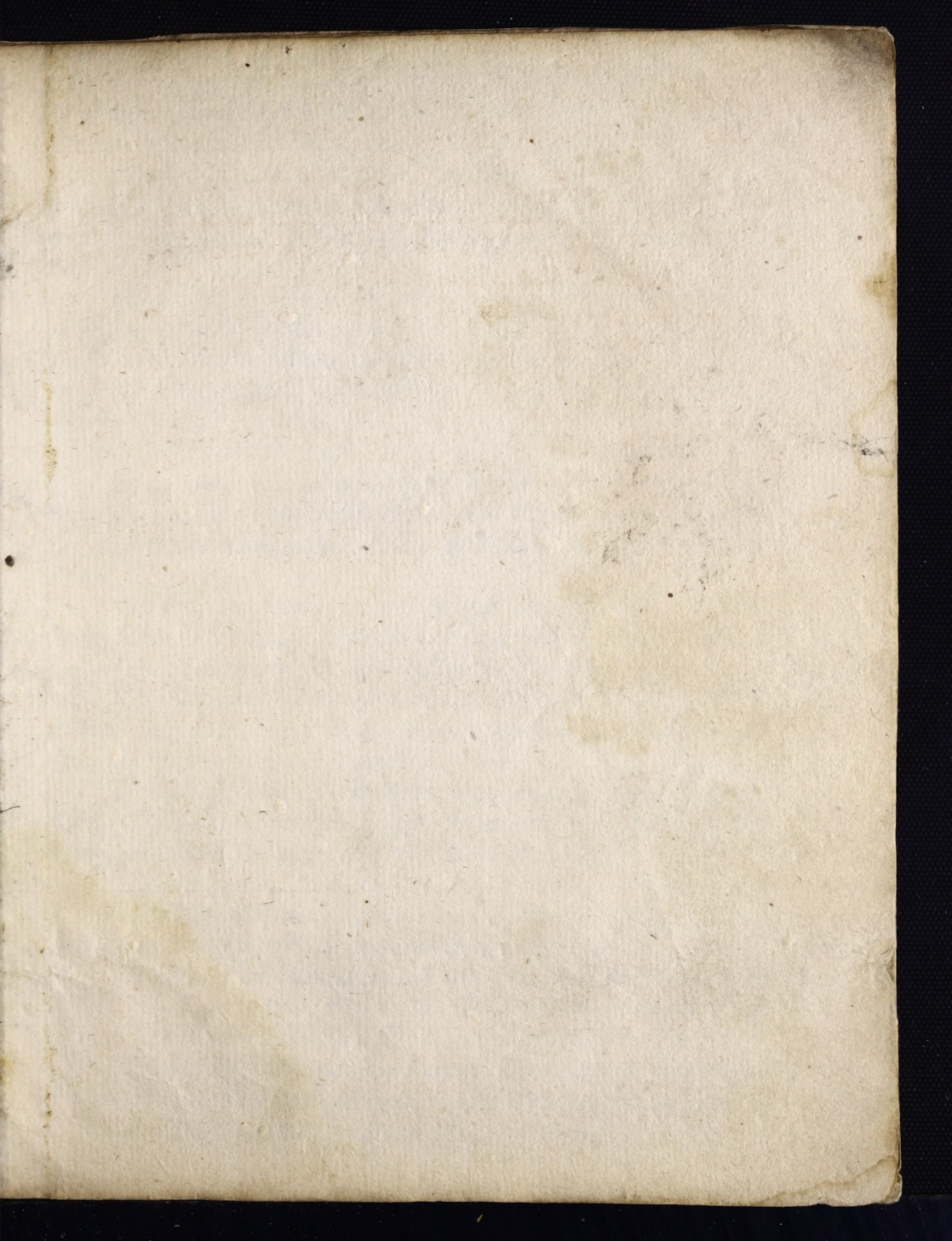
Ha pedig tekintünk az Filozófiára, Pythagorás' oktatta feleségét arra, és az ő leánya is kinck neve Dáma, attya böltsmondásinak volt magyarázoja.

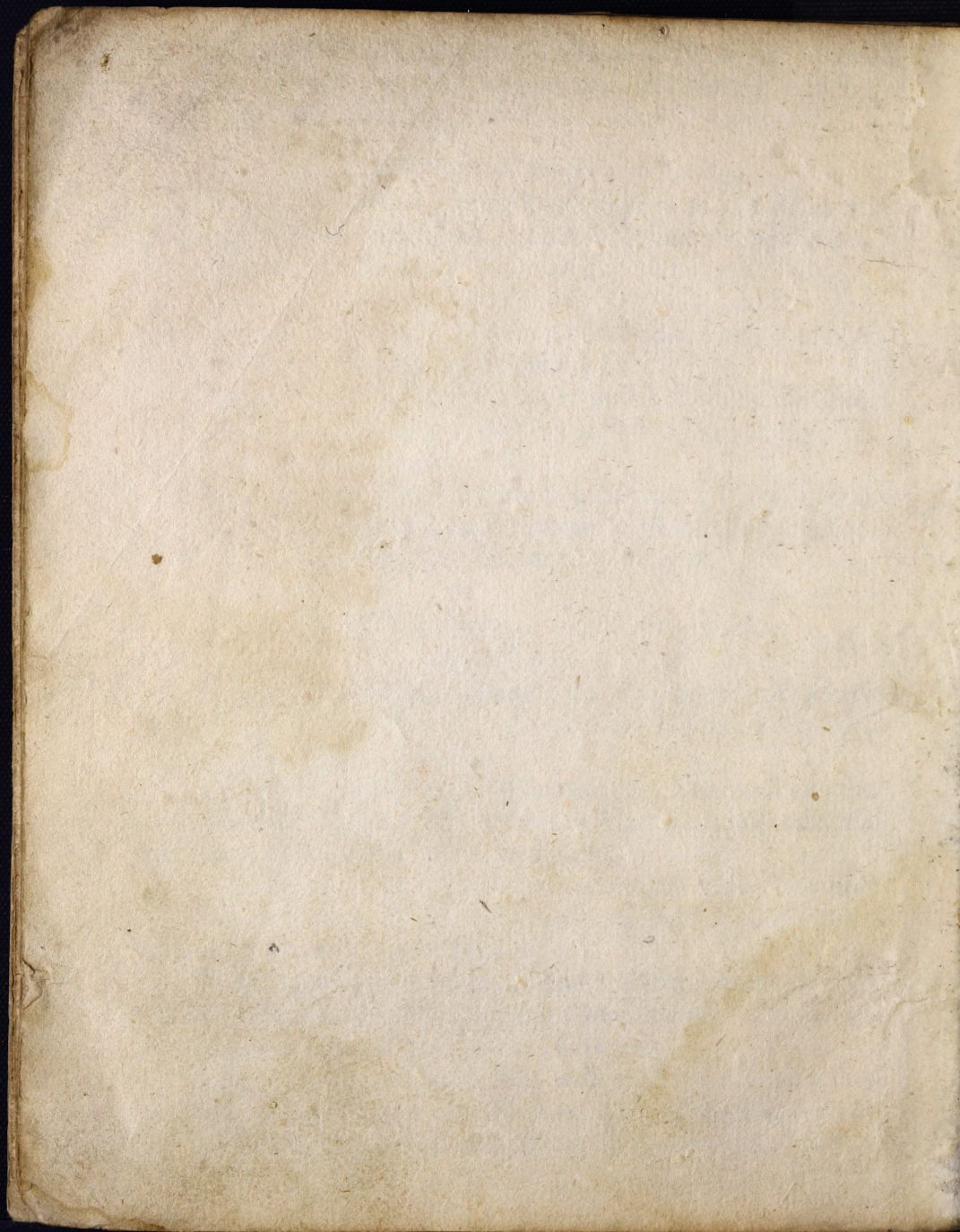
Bölts volt az Diotima s' híres Aspasia, Socratefnek mindenik tanítvány aszszonya, Mastrinea Platotól tanult s' Filefia, tudományért terjedt ki nevek ez világra.

Geminat Amfikleat Plotinus ditsiri, Lactantius Themistio aszszonyt hirdeti, őök emlékezetre méltónak itéli, ő bölts tudományáért nagyra is bősüll.

Nagy Sandortól éppirett Alexandriában, tanir vala edgy aszszony Plato Scolájában, Hypatia a' neve minden tudományban, híres és látott hallott, bölts az Eifikában.

Theon Philosophusnak leánya ez vala, akkori tudós embert mind meg-előz vala, mellyért reá nagy sokan irigykednek vala, Caesareába szegényt számkivették vala. *Socrates Hist. Eccl. lib. 7. c. 15.*

Lovag gyalog hartzokon egyaránt forogjon, virézkedni
mezőben Sátorot vonni tudgyon, bátorkodást és kővel hagy-
ást tanuljon, hazájának színté úgy mint Ura szolgályn.

Voltak olly Nemzetségek kik közt az férfiak. Puhán él-
tek heverték semmit nem dolgoztak, feleségek mezőben szán-
tottak kapáltak, éppitettek hartzoltak s' híven kalmár-
kodtak.

Scyták, Rátzok, Gallusok és több nemzetek közt, aszszony
az férfival hasonlótisztet vőtt, békeség s' hadidején egy vége-
zésék lőtt, aszszonyt ő tanásából senki ki nem űzött.

De mire jutottak oh szegény aszszonyok, majd minden
nemzetek közt vadtok mostan tsufok, senki semmit azt látom
nem ád ti rajtatok, olly igen alá szállott az ti méltóságatok.

Es ha csak az roszszakat szólnák közzületek, el hittem,
hogyazt még is könnyebben tűnétek, de hogy mind elegyes-
leg gyaláznak bennetek, ezen fonnyad keséreg és eped szí-
vetek.

Ezt én nem szenvedhetvén úgy állék mellétek, oltalma-
zám mint tudám ti igaz ügyetek, már kezetekbe adom jo neven
vegyétek, ez kisdéd írásomat meg is bőtsűlyétek.

Kérlek felette igen hogy fényeskedgyetek, szent élertel er-
költset és példák legyetek, ne légyen haszontalan ez ditsirere-
tek, ez világra ki-tenjedi hiretek nevetek.

Im sokak gyalázását érertetek fel vőm, magamat mint egy
Celul lövöldözni fel tőm, irigy Zolius léssen immár ellenke-
zőm, ám lássa; több dolgokra léssen fel-serkentőm.

De nem mondtam annyit az mennyit el-hadtam, com-
mendatiorokban sokat el-titkoltam, világos igazságtól erre in-
dittattam, hogy ti méltóságotokrol ez keveset szoltam.

Mert ki győzné azokat mind elő-számlálni, az aszszonyok
jóságit elő-beszélgetni, mint az kiktől mindnyájan kezdettünk
eredni, kik által emberi Nem szokott szaporodni.

Kiktől függ házunk népe s' annak ékessége, életünk sege-
delme és gyönyörűsége, szívünk vigasztalása, fogyatlan öröme,
inden féle dolgunknak aszszony színe s' dísz,

Légyen vége azért itt beszélgetésemnek, a szízyok ri-
latok írott énekemnek, meg-botsáflatok kérlek erőtlensége-
nek, mind örökké áldalak s' ajánlak lstennek.

Mikor az hat száz felett ezer el-tölt volna, és harmin-
zok után változva forgana, az virágzó iffiúság nékem is sz-
gálna, ez Verseket rendelém hírül hogy maradna.

V E G E

Rk 4162 / 1983

MAJTAG
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

113

Légyen vége azért itt beszélgetésemnek, a szízyok ri-
latok írott énekemnek, meg-botsáflatok kérlek erőtlen lége-
nek, mind örökké áldalak s' ajánlak lstennek.

Mikor az hat száz felett ezer el-tölt volna, és harmin-
zok után változva forgana, az virágzó iffiúság nékem is sz-
gálna, ez Verseket rendelém hírül hogy maradna.

V E G E

Rk 4162 / 1983

MANTAN
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Inches

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

